

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 10. vel. travna 1867.

List 14.

Šmarnična.

Pozdravljen prelepi čas maja,
Pozdravljena rajska Cvetlica —
Marija, prečista Devica —
Sladkost Ti nebeškega raja!

Tud letos Ti bomo podali,
Kraljica! v dar venček cvetlični,
Z njim kinčali Tvoj altar lični
In pesmice v slavo pevali.

Glej Mati, — mi vsi smo cvetlice.
Keršanstvo je venček Tvoj blagi,
Tvoj Sin ga je v kervi predragi
Olepšal za večne sladice. —

Za to pa, Devica premila!
Na strani boš stala nam rada;
Ti venček varvala razpada,
Mu novih cvetlic pridobila. —

V presladko serce si vpiši,
Marija, vse bele cvetlice,
Nedolžne, ponižne dušice, —
Nikdar jih iz njega ne zbriši!

Pa tudi cveticam nebelim
Naj milost po Tebi prisije,
Ta mesec jim madeže zmiže,
Da s sercem slavé Te veselim.

O naj vse cvetlice cvetijo
V čast Jezusa — zate Marija!
Vihar če peklenski privija,
Pri Vama naj brambo dobijo. —

Ko smertnega moč bo viharja,
Steblice — telo nam sklonila.
Naj cvetu — dušicam svetila,
O Mati, tam Tvoja bi zarja! — Radoslav.

Nekaj besed zastran bogoslužbine obleke.

Učeni in zvedeni možje se zelo prizadevajo zadnje leta, da bi odpravili napake, ki so se vrinile med našo bogoslužno obleko, bodi-si zastran robe, ktera se jemlje za cerkveno obleko, bodi-si zastran njene oblike ali podobe. Akoravno se je po prizadevanji posameznih že res po nekoliko na bolje obernilo, vendar je videti še toliko nepristojnega in nespodobnega, toliko kar se ne vjema z duhom cerkvenim, da si ne moremo kaj ter spregovorimo nekoliko o tem. Dalo se bi sicer marsikaj spregovoriti tudi o drugih rečeh; tako o cerkvah samih, katerih zidanje ali popravljanje se žalibog pogosto izroča takim, ki pač vedó, kako se naj bolje sozida navadno stanovanje, ne pa, kako hiša Božja. Tako se zgodi, da časih nima nobenega zloga in je sko-

raj bolj podobna kakemu hramu za senó, ko poslopju Najsvetejšega; — pa danes le nekaj o cerkveni obleki.

Sleherni sprevidi, da med kinčem, ktereга rabimo v naših cerkvah, je v prvi verstí bogoslužbina obleka; sej oblačilo duhovnov je v ozki zvezi z bogočastjem, s službo, v kateri častimo našega Gospoda in Zveličarja v podobi kruha in vina. Vse tedaj mora biti po moči lepo, pristno ali pravo, trdno in stanovitno, kar se rabi pri tej naj svetejši službi; ne pa prazen blišč brez veljave, ne goljufiva roba. Goljufija kakošna koli, pa zanikernost, se najmanj podaja pri službi Božji.

V novejšem času, sosebno od začetka našega stoletja, z malimi izjemki, so imeli tkanje za cerkveno obleko take fabrike v rokah in taki delavci, ki so samo za svoj žep skerbeli ter razpošiljali prazen blišč, robo neskušnim očem prikupljivo, pa brez notranje cene; — v malo letih pa je zginila goljufiva lepota in ostala bleda cunja, ter pričala gospodom, kako so se goljufali, akoravno so časih veliko dražje jo plačali, kakor bi stalo pošteno blago.

K temu pa, da se je rabila in se še rabi za tkanje neprava, ničvredna roba, je tudi tkanje samo tako slabo, da je joj; in da bi ga fabrike boljšega in terdnjšega kazale, kakor je v resnici, prevlečejo ga z limom ali gumijem, ter mu tako dadó neko vabljivo pa goljufivo gladkost. Celó tako daleč so jo zavozili nekteri tlačanski fabrikantje, da so jeli podobe in lepšave na cerkveno obleko z barvami tiskati. Zares, kaj bolj nevrednega za Božjo službo se ni moglo izmisliti!

Kakšna je pa lepšava, kakšne so podobe na tem novošegnem blagu? — Tú vidiš šaraste, brezaste, čez mero velike cvetlice, kakoršne bi se pač podale na zavratni ruti kake dekle, ne pa pri altarju; na drugi robi zopet so brez reda in zloga vse vprek razpeljane debele riže, zložene iz neravnih cvetlic in zamotanah zavojk, živo pa marogasto, da oči bolé. Komu je pač potlej podobna obleka, narejena iz take otročarije? Gotovo vsemu prej, ko primernemu bogoslužnemu oblačilu. Tak marogast čirčari žali zdravo in trezno oko in se nikakor ne vjema z resnobnostjo sv. Cerkve. Take nepristojnosti morajo zginiti in izmed kinčarij na cerkveni obleki se mora odstraniti vse, kar se ne vjema z duhom cerkvenim, pa pokazati se morajo podobe ki kaj pomenijo, reči, ki so prilika višega pomena in sploh take, ki se vjemajo z zlogom, v katerem je zidana cerkev, v kateri se rabi obleka.

Ravno tako na slabem, kakor z blagom za cerkveno obleko, smo tudi s podobo ali obliko obleke; samo da niso tega tako tvornice krive, ki robo izdelujejo, kakor pa tisti, ki jo dajó narejati, pa tisti ki jo narejajo. Kam smo prišli s tem, da časih taki izdelujejo cerkveno obleko, ki za to nimajo nikakoršne druge vednosti, ko

tisto, ktero potrebuje igla in škarije! Kdor vé, kaj se pravi bogoslužna obleka, napravljena v duhu cerkvenem; komur je znano, kako se je začela, in kakšna je nekdanj bila, — bi ga časih lomil kar smeh ali nejevolja grabila, ko ogleduje sedanjo našo. Vse le kerčimo in pristrigujemo, in kaj nam je ostalo od nekdanje častitljive obleke? Nekaki koretliji, časih neprimerno komaj do pasa segajoči; mesto dolge široke štole le kratki ozki pasi; in mašni plašči — ali so to one nekdanje veličastne kázule? Prirezovali smo in prirezovali, da nam je ostala neka podoba, ki ničimur ni podobna. Mašni plašč mora biti kaj dolg pa širok, mora še precej čez rame segati. Kakošne pa po večem sedaj imamo? In če ga bolj životen gospod obleče, komú je to podobno? Zadnji konec proč šterli kot lesen — in kako je urezan sprednji del! Res, le tisti, ki ne umeje duha naših cerkvenih naprav, se zamore veseliti take obleke. Sej pa tudi ne gré, da bi prvi mežnar ali njegova babnica vzela škarije v roko in — hajdi, naredimo mašni plašč! ... Vendar, to ni namen današnjih verstic.

Naj se nihče ne izgovarja s tem, da takó okinčano in napravljeno obleko in táko (kakoršno smo ravnokar grajali) ljudstvo ljubi, da mu dopada. Pervič že pri cerkvenih napravah ne smé najprej vprašanje biti, kaj ljudstvu dopade ali kaj ne, ampak le: kaj se vjema z duhom katoliške Cerkve, kaj pa ne. In drugič, od kod pa to izvira, če ljudém res taka obleka dopada? Od tod, ker ljudje skoraj nikoli niso drugačne videli. Sploh še gledati ni na neolikan okus priprostega človeka; njemu dopade, kar je bolj marogastega, kar bolj oči draži, kakor pravimo. In ker je ljud že od kar pomni videl táko obleko in pa povsod, po mestih in po deželi, — mu bomo mar zamerili, če mu res dopada tako tlačansko, leskeče in živo delo? Ali pokažite mu obleko v pravem cerkvenem zlogu; boste videli, če se je ne bo kmalo privadil in če mu ne bode potlej veliko bolj dopadala, kakor una. Naš kmetovavec se rad derži starega, podedovanega; ko se mu pa pokaže novo v svoji popolnosti, potlej mu že zdrava pamet pravi, kaj je res. Ko so na Dolenskem jeli nek g. fajmošter častitljivo gotiško cerkev najprej s tem lepšati, da so s poti spravili nepotrebno šaro in preobilne altarčike, jeli so ljudje goderljati: „g. fajmošter svetnike iz cerkve mečejo!“ ... Ko pa so gospod dognali svoje delo in se je odpravilo, kar je kazilo lepoto, kar je pa ljudstvu toliko priljubljeno bilo; zdaj se čudijo lepoti svoje cerkve in je ne morejo prehvaliti. Ravno taka bo tudi, če nastopimo boljše pot s cerkveno obleko.

Sedanja obleka je pa po večem še tudi od druge strani zoper določila. Niso samo na nji barve in ne-cerkvene podobe, kokoršnih ne pripušča Cerkev, tudi surova roba, ktera se jemlje za tkanino, je kaj kaj velikrat nepravna. Vsled stare navade v Cerkvi se vidi, da naj je vsa sv. obleka (razun mašnih srajc, pertov za na altar, humeralov, purifikatorijev itd., kar mora platneno biti) iz svile ali žide; bombaž ali pavola pa je povsod prepovedana.*)

Zadnje leta se je v našem cesarstvu v vseh cerkvenih umetnostih na bolje obrnilo; tako — hvala Bogu — tudi s tkanjem in napravljanjem blaga za cerkvene oblačila. Res je, do danes je skoraj še samo eden, na kterege se je v tej reči čisto zanesti, pa vender sloveča njegova delavnica lahko vse cerkve oskerbi z dobrim blagom, v duhu cerkvenem napravljenim in po pošteni nizki ceni. Ta mož je gosp. Karol Giani na Dunaju. Giani ni navadni fabrikant, ampak mož poln cerkvenega duha, ki mu ni mar le za dobičkarijo, am-

pak ves gori za cerkveno umetnost in veliko daruje dobri reči. Njegove velike zasluge pri izdelovanji blaga za cerkveno obleko so spoznali tudi cesar sami ter so ga lansko leto zató poslavili z zlatim križcem s krono.*) Njegove zasluge se nam še bolj pokažejo, če pomislimo, koliko se mu je boriti s sedanjim spridenim okusom; pa še veliko več bi storil, ko bi tisti, ki si naročujejo blaga, zdrav okus in potrebno zvedenost imeli in bi ga tedaj ne silili, da mora sem ter tje še kaj izdelovati, kar bi ne imelo tako biti. Navada je železna srajca, vender počasi se bode že na pravo obrnilo. Kakor se razširja bolji okus, koj se ga prime g. Giani, pa navadno ga še prehiteva. Zanesti se je na njegovo blago; kaj močno je in terdno tkano, zraven pa voljuó in gladko. Tiste umetne, goljufive gladkote, tistega bliščečega lošča ni, ki pri navadni robi toliko moti in zapeljuje nezvedenca. Tudi načert blaga, obrazi na njem so, kakoršni imajo biti. V izgled so gospod Giani-u pri izdelovanji raznih umotvorov in tvarin lepe stare prvotne dela, kakoršnih dobiva iz novega c. k. državnega muzeja; pa tudi skušeni slavni umetniki mu podajajo in risajo načerte po starih izgledih.

Izmed krasnega blaga Giani-jevega za mašno obleko, ktero se vse lepo odlikuje od grajane novošegne robe, naj omenimo le dvojnega. Eno, ki smo ga nedavnej imeli v rokah, je rudeče-svilnata tkanina, ki jo prepregajo šesterokotja, v katerih slehernem je videti na pisani trati po dvoje upehane jelenov na verigah, ktera željno vrat kviško stegujeta. Nad njima sta v višini po dva orla in svitli žarki se vsipljejo na zemljo pa rosa pada na nje. To je kinčarija spodobna za na mašni plašč; to so podobarije v cerkvenem duhu! Jelen je starodavna cerkvena podoba bogoljubne duše. Rada bi se kviško vzdignila in zletela visoko visoko, kakor se orel dviga, od koder ji rosa milosti božje prihaja; pa vezi jo vlečejo in skušajo zaderževati na pisanem, vabljivem svetu. Vse je tako nežno in lično izpeljano, da je veselje, in res je želeti, naj bi se vse berklarije novega kopita umaknile tako pomenljivim živalskim podobarijam. Neko drugo blago nam kaže v razni spreminjavi, zdaj večje zdaj manje margarane ali granatne jabelka. Zdaj ga vidimo v krasnem cvetju, za zopet zraven s sadom in čvrstim lepim perjem. Obdajajo pa lepo razpeljane granatne jabelke krasne vertice s 5, 7, ali 9 peresi. Tudi granatno jabelko in obdajajoča ga vertnica sta globočega pomena; — cveteče granatno jabelko pomeni živo ljubezen, in s sadom pomeni ljubezen, ki se v dobrih, zveličavnih delih kaže.

Táko blago se vsacemu koj prikupi, in tako se je zgodilo, da se je zadnjih 10 lét s cerkveno obleko že precej na bolje obrnilo. Pri nas na Kranjskem se je zadnje leta o tej zadevi tudi precej zboljšalo, kar se tiče blaga samega za cerkveno obleko ali pa njenih oblik ali podob. Pred vsem naj bolj se imamo zato zahvaliti bratovščini presvetega Rešnjega Telesa v Ljubljani, ki razpošilja revnim cerkvam lepe, terdne pa vselej oestro po cerkvenih določilih in v cerkvenem duhu izdelane oblačila ter tako bolj in bolj razširja boljši okus.

—č.

*) Njegova sloveča fabrika, ki svoje izdelke pošilja na Nemško, Angleško in Francosko (kar v Avstriji gotovo ni pregosta prikazen) izdeluje razun raznega blaga za cerkveno obleko tudi vsakoršne vezenja (štikarije), nébesa, bandera, perilo, špice itd. Napis do njega je: C. Giani, Wien, Dreilaufgasse N. 3. Z njim je sklenjen ravno tako izversten umetnik za cerkveno orodje, zláto, sreberno itd., pa za malarije na steklo, platno in na stene, — bivši bistroumni vseučiliščini prof. C. Haas. Tudi ta je vsega priporočila vreden. Napis do njega je ravno tisti, kakor do Giani-ja.

*) Kaj želi Cerkev zastran blaga bogoslužne obleke, o tem piše Herdt v knjigi „Sacræ Liturgiæ praxis juxta Ritum Rom.“ Monast. 1853. I. pag. 187.—189

Spominek živemu.

(Obraz iz življenja minulega veka.)

(Česki spisal Václav Štulec, poslovenil Leop. Gorenec.)

(Konec.)

V.

Drugi dan precej zjutraj je v Želetice šel uradni sel; nesel je dve povabili na danes ob enajstih: eno gospodu Sovku, eno pa mizarju Šarohu. Gosposka je pa selu ukazala, naj nikomur ne pové ne zakaj in ne h komu gré v Želetice. Ta služabnik je poznal svojo službo in zvesto jo opravljal; in tudi nobeden obéh povabljenih ni izvédel, da se snideta pri gosposki v Stanku. Sovka je napregel in peljal se, Šaroh pa je peš šel. Oba sta prišla vkup na tistem mestu: prvi je bil prišel pol ure poprej. Kako se je čudil gospod Sovka, ki je govoril z znanim pisarjem, poskušal, da bi izvédel, zakaj so ga tako nenadno poklicali v uradnijo, pisar pa ni vedel zakaj, ker sam ni ničesar slutil. Tem hujše je tedaj skerbelo lakomneža, ki ga je bila preplašila že včerašnja nezgoda. Ali kako se začudi, ko malo pred enajstimi v uradniško sobo stopi mizar Šaroh. Hotel ga je spodobno poprašati, po kaj je prišel v uradnijo, kar stopi sam viši sodnik, z njim pa starček, ki je bil na holmci, na dvoru in pri mizarji.

„O tem pogledu Sovka spreleti groza. Začel je slutiti nekaj strašnega. Ali vender, hotel se je ojačiti z derznostjo in z nesramožljivostjo. Viši sodnik je zoper svojo navado ostro meril bogatega želetiškega gospoda, pokimal njemu in Prokopu Šarohu, naj gresta z njim v sosednjo sobo, in šla sta. Na mizi ležé že pripravljene pisma. To so bili listi o dozdéli smerti gospoda Maloveskega.

„Gospod Sovka!“ ogovori ga sodnik, „vi terdite, da bi bil vaš stric umerl v Algiru. Prinesli ste iz Benetek smertni list, podpisan od duhovna, ki je neki da kaplan beneških kupcev v Algiru. Mertvaški list, tako se nam zdí, poterjen je s pečatom višega uradništva. Mi se nismo branili, da ni pošten, in tudi priterdili smo vam imétek gospoda Maloveskega posled njegove oporo. Ali je rés to ali ne, gospod Sovka?“

„Rés!“ odgovori Sovka.

„In vi, gospod Sovka, za gotovo terdite, da je resničen smertni list, ki ste ga prinesli iz Benetek — vaš gospod stric da že gnije?“

„Dà, gospod, to terdim, temu se ne umaknem, in ako hočete, poterdim to, če je treba, tudi s prisego!“ — terdil je Sovka čudno derzno, da si tudi se mu je obraz čudno spreminjal.

„Ne bi bil verjel, gospod Sovka,“ odverne sodnik z résnim glasom, „da si kaj takega upate. Ta smertni list je slepilo, prevara, ni resničen, kajti gospod Maloveski še živi — stoji tù med nami!“

„To ni mogoče!“ krikne Sovka — skoro omedlel.

„Ali vender je rés!“ začul se je glas, ki se mu Sovka ni mogel vpreti. To je bil pravi glas njegovega strica. Ta trenutek sname starček vlasuljo z glave; njegovi pravi, čisto osivéli lasje se pokažejo zopet, pokazalo se je tudi čelo, — zarastena brada ni mogla več goljufati. — „Sram te bodi, nehvaležnež; molči mi, ti nesramna stvar! — Ali ti, idi sem dragi moj Prokop!“ rekel je obrnivši se k mizarju in pritisnil je k sercu solznega odgojenca. „Mnogo sem preterpel v zajetji, ali Bogu čast in hvala, spoznal sem te, našel zaklad. Prebil si skušnjo, ki je Bog bil poslal ti jo. Po danes si popolnoma moj sin. Ti si molil zá-me, ti si dal sv. mašo služiti za-me, ti si mi preskerbel spominek med mrtvimi pri sv. Jurji, ti si hotel darovati vse svoje iménje, da bi me bil otél iz nadloge in osladil mi stare

dni. Bog ti verni to stokrat! Po Božji sodbi se je godilo že včera vse od zjutraj precej. Ali niso to Božji poti, da sem včera, ravno ob sedmih bil na holmci in sem na pol primoran stregel pri sv. maši za ranjkega, ki je bil pa med pričujočimi živimi? Po zdaj naprej bodi moj sin, tvoja žena moja hči, tvoji otroci naj bodo moji vnuki, in vse, kar je mojega, bodi pa tvoje!“

Nesramni Sovka ni videl nič, slišal nič, kaj se je godilo okrog njega. Bilo mu je tako, kakor je hudo delniku pod vislicami. Ko ga pa z ostrim, solznim očesom zméri dobrotljivi starček, poznalo se mu je, da vé, da zasliši zdaj svojo zadnjo sodbo. „Nehvaležna stvar,“ reče mu starček užaljen. „Jaz sem te ljubil, verjel sem ti; ti pa si mi vse z hudim vračal! Bog te sodi sam! Pomisli, — pomni, kaj si učinil v Benetkah, kaj si počél včera zvečer. Ko bi te le nikdar ne bil poznal! Zdaj se me pa ogiblji, in glej in skerbi, da ti nekdaj Bog ne bode tako rekel!“

Sovka je res berž hotel oditi. Ali sodnikov glas ga ustavi. „Vi se ne ganete od tod!“ zagermel je sodnik. „Vse priča, da ste z nesramno prevaro prinesli uradu ta smertni list. Vaš dobri stric, moj stari prijatelj, védel je za gotovo že včera vse. Zató vas sluga popelje v ječo, sodniki pa vas bodo sodili po postavi.“

Tako se je izteklo v sodnji. Sodnik je na-to povabil Maloveskega in Prokopa Šaroha, in obedovali so vsi trije skup. Vedel je že tri dni vso prevaro, kajti gospod Maloveski je bil najpoprej prišel k njemu vprašat ga za svét, ko se je bil domú vernil, ker že v Benetkah je bil izvedel, kaj počenja Sovka. Po obedu vsi trije sedejo v kočijo, ki se je bil Sovka v njej pripehljal dopoldne, in prédno so minule štiri ure, že so bili v Želeticah. Ne dá se popisati radost, ki je obhajala vse na dvoru. Ko blisk se je hitro po vsej vasi razletela vést, da je stari gospod iz turške sužnosti prišel domú. Precej so spisali list, da je po smerti gospoda Maloveskega dedič na dvoru Prokop Šaroh. Ni še minula ura, — že je bila vas na dvoru: vsi bi bili radi videli, vsi radi pozdravili starega gospoda. Med prvimi je bila Ljudmila, Šarohova žena; med prvimi bil stari Albert s holmca. — Pošteni sodnik je serčno ginjen ogovoril vaščane, preslavljal čudne Božje pote in razodeval svojo radost, ker se je tako zvesto pokazala Gospodova moč zoper goljufa. Stari gospod se zahvali sosedom in vsem pričujočim za zvesto ljubezen in gorečo molitev in obljubi, da jim tudi on to hoče dobro pomniti.

Naposled se ljudstvo razide, in na dvoru so ostali le sodnik, Prokop in njegova žena z otroci vred. Gospod Maloveski jim je pripovedoval, kako je zašel v sužnost, kako terpko je bilo njegovo življenje, in da so mu španjski duhovni, menihi presvete Trojice, pomagali na svobodo. Ko je pravil svoje nezgode, molčal je o vsem, kar je bil o nepoštenem Sovku izvédel precej v Benetkah. Ta zanikarni hinavec je bil tam pri kupci Cernuttu z novci podkupil nekega lahkomišelnega mladenca, da je uničil vsak list, ki je ubogi jetnik v njem prosil pomoči iz svoje domovine. Dobromišelni starček je zamolčal to; ni hotel še bolj počerniti črnega Sovka. Naposled se razidó na počitek: sodnik v znano hišo, stari gospod v svojo nekdanko spalnico, Prokop in Ljudmila pa sta šla domú in hvalila Boga.

Drugi dan je stari Albert zopet zvonil k sv. maši. Zbrala se je pred dvorom vsa želetiška vas. Prišel je tudi stari gospod župnik pozdravit svojega prijatelja, pa nikakor se mu ni moglo zvedriti, da ga ni spoznal na holmci. V slovesni procesiji so vsi šli na holmec; duhovnemu očetu so solze kapale iz oči; služil je sv. mašo Bogu v čast in hvalo za rešitev starega gospoda. Ko je minula sv. maša, vstopi se stari gospod v sredo med ljud, ki se je od vseh strani zgrinjal k njemu, hotel se

jim je zahvaliti, ali ni mogel govoriti od samega joka: zahvalil se jim je djansko.

Po zdaj je življenje na železiškem dvoru bilo čisto drugače. Tretji dan se je Prokop s svojo družino preselil k staremu gospodu, in bil mu je podpora, tako rekoč pobočnik. Gospodinjstvo je imela Ljudmila, stari cerkvenec pa je vsako nedeljo na dvoru južinal. — Stari gospod se ni mudil, poslal je menihom sv. Trojice, svojim osvoboditeljem, dvakrat toliko, kolikor so bili sami dali za njegovo svobodo. Vedel je, da zopet marsikak nesrečni dobode drago prostost. Verh tega pa je sleherno léto na sv. Rajmunda dan na ta namen poslal jim precejšen dar. — Bog mu je podaljšal življenje še za deset lét. Ko pa se je osemdesetletni starček slovil s svetom, naročil je, naj ga pokopljejo tam, kjer je pred dvanajstimi leti stal spominek, ki ga je bil omislil Prokop. Hvaležni odgojenec je zatisnil oči bogoboječemu starčku in blagoslov poštenega dobrotnika je bil draga dedšina Šarohovi družini na železiškem dvoru.

Tri mesce na Jutrovem.

XV.

(Pot v Betanijo. Kraj, kjer se je Zveličar nad Jeruzalemom jokal in mu pogin prerokoval, in Titov stan. Apostolske vere, očenaša mesti. Stanovanje sv. Pelagije. Kapela Kristusovega vnebohoda in njene dogodbe. Razgled z Oljske gore. Skala z znamenjem Kristusovih stopinj. Betfage. Betanija. Lazarjev grob in njegove znamenitosti. Kraj nerodovitnega drevesa, in Iskarjotovega nesrečnega konca.)

Dva in dvajsetega sušca dopoldne smo nastopili prav prijetno pot v Betanijo, ki je 3 četerti ure od Jeruzalema. Zavili smo iz mesta skoz vrata sv. Štefana, ki jih arabi imenujejo tudi vrata Marije Device — „bab Sitti Mariam,“ — prestopili mostič potoka Cedrona, šli mem groba Marije Device in verta Getsemana po petljasti poti nakviško v Oljsko goro. V nekoliko višavi so podertine nekdanje cerkve Kristusove ternjeve krone in imenitni kraj, na katerem se je Zveličar nad Jeruzalemom jokal, ko je šel zadnji pot iz Betanije v Jeruzalem in je temu mestu razdjanje prerokoval. Na ravno tem mestu je Tit imel stan, ko je mesto oblegal. Še višej kažejo mesto, kjer so aposteljni vero z 12 člani zložili, in le malo stopinj naprej — že blizo verha Oljske gore mesto, kjer je Jezus aposteljne očenaš učil. Pri verhu ob desni je koča iz kamna, kjer pravijo, da je bilo stanovanje sv. Pelagije.

Ob osmih smo bili pri vnebohodni kapeli, ki je sedaj turško moliše. Od tega preimenitnega kraja je treba kaj več povedati. Zakaj tukaj je Zveličar poslednjikrat vidno na zemlji stal, od tod je šel v nebesa, in tukaj je po angelih napovedal, da zopet pride soditi žive in mrtve. Kaj primerna je bila tukaj ta napoved večnega Sodnika, ker od tam se vidi proti jugu po Josafatovi dolini, kjer ima biti vesoljna sodba, kakor je splošnja misel. Sv. Helena je bila na tem mestu zidala cerkev, ktero so bili pa poderli blezo Persijani. V 7. stoletji v novo pozidana, je bila zopet razdjana od Hakem-a. Spet so jo zidali križanki v podobo velikega osmoogelnika; toda 1187 je bila pa le spet po Saladinu razdjana, in na njeno mesto je prišlo sedanje poslopje. Od tistega časa je ta kristjanom tako sveti kraj zmiraj v musulmanski oblasti, samo da v dan Gospodovega vnebohoda, pa tudi druge krati sem ter tje smejo kristjanje ondi maševati.

Vse sedanje poslopje je kakor nekaka terdnjava s precej visokim stolpom, s ktereга je kaj lep razgled na vse štiri strani. Proti jutru se vidi mrtvo morje, gore Moab, Edom, čez bližnje Betfage, Betanijo itd.;

proti severu hrib Skopus, Nebi-Samvel; proti večeru puste nižave, ki zakrivajo srednje morje, in precej unekraj doline vse mesto Jeruzalem; proti jugo-vzhodu hrib „hudobnega sveta,“ dolina Refaim, samostan Mar-Elias na višavi, pod katero unekraj je prijazni Betlehem; in bolj proti jugu: „hrib pohujšanja,“ in še veliko drugih imenitnih krajev na vse strani.

Izmed vsega naj imenitniši pa je majhna osmooglata mošeja, ki je nekako središče drugih ozidji in dvora. Obglavja in znojja stebričev v nji so iz belega marmora in razodevajo romanski zlog. (L' Orient A. Joan & Isambert.) V sredi tega poslopja je v čveterooglatem z belim marmorjem oklenjenem prostorčku tista črnika skala, na kateri je Zveličar zadnjikrat na zemlji stal, kadar je aposteljne blagoslavljal, preden se je v nebo vzdignil. Na tej skali se še vidi vtisnjena stopnja leve noge, ki je pa z neštevilnimi kušljeji popotnikov, dergujenjem z molki, s perstani in svetinjami že nekoliko zlizana. Pêta je proti jugo-vzhodu, persti pa proti severo-zahodu, tedaj proti Evropi. Žal mi je, da sem se bil v mestu zamudil in sva bila z gospod Verličem še le prišla na verh Oljske gore, ko so bili drugi že večidel vse ogledali, in sem torej tudi to preimenitno svetišče le z naj več naglico nekoliko malo pogledal in opazoval; tako mi marsikaj ni tako živo v spominu ostalo, kakor bi želel in kakor je tako imenitna reč vredna. Hitro sem kapelo pogledal, poljubil stopinjo in šel za tovarši. — Sledi desne noge so bili turki v sredi 17. stoletja odpilili in jo z velikim češenjem hranijo v temeljnovi mošeji. Turki so namreč pravi opičarji v svoji veri ali neveri ter kristjanom krađejo, česar sami nimajo, zakaj oni pravijo, da tudi Mahomet je na Oljski gori v nebesa šel.

Pot v Betanijo je kaj prijetna čez gorico, ki je obrašena z mandeljni, smokvami, breskvami (arab. miš-miš), oljkami itd. in pa lepo zelena. Betfage je v nekakem sedlu kmalo pod Oljsko goro.

Dalje gredé smo bili kmali pri slovečem Lazarjevem grobu v Betanii (Bejt-Ania, dandanašnji El-Azarija.) Betanija je revna vas s kacimi 20 hišami; oljke in smokve rastejo po okrajini. Tukaj je živel Lazar *) s sestrama Marto in Marijo; tukaj je spokorna Magdalena izlila predrago mazilo na Kristusove od hoje trudne in morebiti tudi ranjene in hladila potrebne noge; od tod je šel Jezus poslednjič po obujenji Lazarja med hosana-glasovi in častiljivim spremstvom v Jeruzalem.

Pervo, kar smo tukaj ogledali, je Lazarjev grob v sredi vasi. Ta grob je kaj poseben. Kakor je pri nas sem ter tje pot v rudnike, tako se tamkaj gre od severa proti jugu ob nekem brežiču ob poti po 25 stopnicah v zemljo, in pride se do altarja iz robatega neobdelanega kamenja, kateri se je meni taki zdel, kakor so pri nas skladovnice kamenja pri cestah, ki se potlej razbije in se z njim cesta posipa. Tukaj je Zveličar stal, ko je Lazarju zaklical: „Lazare veni foras: Lazar pridi ven!“ Od tam se zaverne podzemeljska pot zopet proti večeru, zleze se še skoz prav nizek obok, majhno več kot so pri nas žepna pri lanenih jamah, in pride se v ozko štiroglato kapelico, kjer je bil Lazarov grob in od koder je prišel, ko ga je Zveličar zaklical. V god sv. Lazarja in sv. Magdalene tukaj mašujejo oo. frančiškani. Grob pa je lastina nekega turka, kteremu morajo popotniki spodoben bakšiš dati in potem jim rad dopusti ta znameniti kraj ogledati. Sv. Hieronim pripoveduje, da je bila sv. Helena nad grobom sv. Lazarja dala zidati cerkev, v 7. stoletji je

*) Naj opomnim o tej priliki, da pisava „Lazar“ je čisto napéna in lažnjiva (kakor tudi „Nacaret“ namesto „Nazaret“), ktere moje uho nikoli ni moglo prenašati, ker stari še prav govore, le bolj novi so jeli izgovarjanje pačiti.

bil ondi zidan tudi velik samostan. Nekoliko višej so podertine ženskega samostana, ktereja je bila dala zidati tudi kraljica Melisinda, žena jeruzalemskega kralja Fulko-na, in bil je vterjen z močnim stolpom zoper be-duine. Tukaj je bila Lazarjeva hiša. Cerkev in terdnjava je bil sultan Saladin sicer razdjal, vender pa so tukaj še prav znameniti zidovi in podertine. Zemlja ta je sedaj katoliška in pri današnji gorečnosti za zidanja na svetih mestih se je zanašati, da se bode kmali kako svetišče tu povzdignilo. Tudi turška mošeja je na tem mestu, in proti jugu je kraj Abundis v nekoliko daljini. Od tod je pot v Jeriho, do koder je nekaj čez 4 ure, dosti po samoti, torej smo se spomnili Zveličarjeve prilike o človeku, ki je šel iz Jeruzalema v Jeriho in je zadel med razbojnike. Nazaj gredé smo zavili po drugi poti bolj ob jugu Olske gore. Kazali so nam na tem potu v neki rupi kraj od Zveličarja „prekletega drevesa“, ki je znamenje v čednostih nerodovitnega in v grehe zakopanega človeka. Še dalje proti Jeruzalemu že na berdu pod Olsko goro smo šli tudi mem njive, na kateri je bil Iškarijot nesrečni konec storil. Njiva je obzidana z robatim kamenjem, kakor so pri nas pogosto lazi, in sem ter tje kako drevo raste na nji. Obdelovana je, pa meni bi ne dišalo sadú z njega uživati. Prestopil sem skalovje ter šel kak kamniček ali kaj primernega od ondot pobrat, da bi tudi s tega vekomaj žalostnega kraja kak spominek seboj vzal.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pn. gg. Juri Zavašnik, šolski vikšji ogled., in preč. dekan Vinc. Vovk sta poslavljena z redom Franc-Jozefovim. — Preč gosp. dr. Jan. Semen, bogoslovski profesor, je postal pravi konsistorialni svetnik.

— Iz Celovca pišejo v „Nov.“ da namesto „Slovenca“ bode že sredi majnika „Slovenčev“ lastnik jél v Ljubljani izdajati nov časnik.

— Novi c. kr. deželni poglavar gosp. Sigmund Konrad pl. Ajbesfeldski, ki v kratkem svoj novi vrad nastopi, je od več strani hvaljen kakor pravičen, dober in priljuden gospod, rojen Štajarec, ki se je že v mladosti učil slovenskega jezika.

— Nove volitve mestnega odbora bodo za 3. razred 23. in 24., za 2. razred 25. in 27., za 1. razred pa 28. in 29. tega mesca. Bog daj modrih in poštenih mož v odbor, da bi domačim prizadevam in domačim ljudém ne nasprotvali, kar se tako rado godi, akoravno je to naj bolj zopernatorna in nagnjusna reč pod solncem. Še volkovi niso zoper volkove, zakaj bi ljudje bili zoper ljudi! —

(Za Šmarnice kaj.) V Kamniku pri g. Jan. Podrekarji, ki ima sploh veliko zalogo raznoterih podobice (od 30 kr. do 3 gl.), so na prodaj prav lične podobice Marije Device za spomin na šmarnično opravilo s slovensko molitvico, ki jih je dal v Einsiedelnu napraviti. Ima jih črne, bronsirane, malane in ravno take tudi zobčaste po razločni ceni.

Pogoriše v Kranjski gori. R. —

Koristna ognja je oblast,
Ko človek čuva njeno rast.
A strašna ognja je oblast,
Ak se ne čuva njena rast.
(Hoja v plavž.)

Res, v kratkem času upepeli in končá marsikaj, da ni več poznati, kaj je popred bilo. Taka strašna nesreča ognjena je zadela véliki četertik po noči Kranjsko goro, kjer je v treh urah dvanajst hiš z devet hlevi pogorelo. Ker je požar v tihonočnih urah nenadoma vstal, so nekteri teh nesrečnih prebivalcev skorej

samo svoje življenje si oteli; poginil je v ognju celo 10 létni deček in nekaj živine. Ako pomislimo, da v Kranjski gori, v tem silo goratem kraji ljudje pri vsi svoji pridnosti, in prav pridno obdelovani zemlji komej toliko prisilijo letnega pridelka, da se ž njim kacega pol leta uborno preživijo; ako pomislimo, da to milovanja vredno ljudstvo mem visocega letnega davka še sekvestracija že kacih 12 lét tako občutljivo tare, da so začeli nekteri zapuščati svojo ljubo domovino ter si iskati boljši sreče v daljni Ameriki: so pač ti brezdomni siromaki v tej skorej obupljivi sili potrebni posebnega usmiljenja in bratovske podpore. Zato se obračajo s polnim zaupanjem do vas, dragi domorodci! zlasti do vas bogoljubnih bralcev „Zgodnje Danice“, da bi se jih usmilili in s svojo blago darežljivostjo na pomoč prihiteli. Vsak še tako mali dar bo hvaležno sprejét in oni, katerim bodo z milodari vroče solze brisali, gotovo ne bodo pozabili prositi Boga, naj vam vse stoterno poverne.

Iz Prema, 1 majnika. — Pač res, „tam kjer je nar večí sila, — je blizo Božja roka mila!“ — tega sem se v sleherni veliki potrebi sam obilnokrat že prepričal, tako tudi zopet te dni. — Novo farno cerkev moramo zidati, skor čisto brez vse denarne pomoči, — v tako revnih časih — in pa v teh — že več let zaporedoma od mnogoverstnih nesreč obiskovanih krajih! — Kako v silovitih stiskah da sem torej mnogokrat za denar, ki je pri mnogoterih delavcih vedno proti potreben, tega si pač drugi misliti ne more, razun tisti, ki je pri novocerkevnih stavbah že v enacih zadregah bil. Taka posebno tužna skerb mi je zlasti prigrevala in kuhala tam une dni. — In glej! — kar nenadoma mi prinese prijatelj iz Ljubljane 100 gold., ktere ste darovale preblagi gospodičini — meni čisto neznani, — v podporo novozidanja cerkve naše! — Lahko mi bo pač vsakteri verjel, da poln hvaležne radosti tisto noč skor spati nisem mogel, stokrat sem ponavljal: „Hvaljen bodi Bog! — Preblazene take dobrotne roke! — Bog jima milijonkrat poverni!“ — Ne upam si sicer slavnoznanega imena preblagih dobrotnic tukaj očitno naznaniti, ker ne vem, če bi jima bilo prav, ali ne, — v naših farnih spominskih bukvah bodete pa med dobrotniki prve verste zapisane ostale, z večnimi čerkami zapisane pa še posebno pri Bogu, v čigar čast je prelepi dar poslan, in v čigar presvetem imenu, pa tudi v imenu sv. Helene in v imenu svojih faranov tukaj še enkrat očitno izrekujem naj živéjšo gorečo zahvalo; — milijonkrat Bog poverni! —
Premski farman M. Frelih.

Dutovlje na Krasu v tomajski fari. — V belo nedeljo, 28. pret. m., bilo je v Dutovljah res nekaj posebnega. Obhajali so tisti dan praznik svojega cerkvenega godnika, patrona ali zagovornika; pa to se je godilo tudi druga leta. Omenjena slovesnost je bila pa ta. Za šolo in cerkev enako vneti in zato posebne hvale vredni kaplan in šolski učitelj čast. g. Jernej Brence je bil tisti dan obdarovan in počešen z zlatim križcem s krono za mnogoletne izvrstne šolske in cerkvene zasluge. Takole se je godilo. Peli so sv. mašo preč. g. dekan iz Tomaja med duhovsko strežbo; potem so se sošli pevci in godci in veliko družih v šolski sobi, ki je še pred opravljena bila v ta namen. Spredej na zidu je bila krasna cesarjeva podoba, pred njo miza z lepim pertom in na mizi zlati križec s krono. Zbrali so se domači veljaki, duhovni, ki so prišli počastit poslavljenca in se ž njim veseliti, — prišla sta dva vv. čč. duhovna tudi iz ljubljanske škofije, in okrajni predstojnik z dvema vradnikoma; nato stopita pred mizo, ob eni strani c. k. okrajni predstojnik blagorodni g. Golija, ob drugi pa g. poslavljenec Jernej Brence. Vse potihne in zasliši se sledeči nagovor:

„Njih c. kr. apostoljsko Veličanstvo presvitli cesar so z lastnoročnim podpisom 25. svečana t. l. Vam, prečastitljivi gospod, v pohvalo Vaših izvrstnih zaslug ino vspešnega delanja za korist ljudske šole zlati zasluzni križec s krono premilostljivo podeliti blagovolili. — Naročeno mi je od visokega predsestva c. kr. primorskega namestništva, da naj vam, gospod, to poslavitvo v primernem načinu izročim, in to naročilo spolnim s tolikanj večjo radovoljnostjo, ker iz svojega pazovanja poznam Vaše zasluge za cerkev in šolo, za dušno in telesno korist Vašemu dušnemu pastirstvu izročene srenje“ itd.

Gospod poslavljenec, z zlatim križem na persih, ves ginjen v daljšem govoru izreka zahvalo, pojasnjuje pomoto v časniki, ker se je mislilo, da je poslavljen zavoljo zaslug o vojski, kar pa ni tako, ampak zavoljo cerkve, šolstva in odgoje mladine in na priporočilo mil. škofa in slavne c. kr. namestnije. Pa tudi te zasluge bolj drugim kot sebi prilastuje in pravi med drugim: „Častno znamnje na mojih persih ne velja samo meni, temveč obseva tudi vse, ki so me blagovoljno in prijazno podpirali v šolskem in cerkvenem opravilu. Pri serčna zahvala vsim, ki so si djansko prizadevali za današnje počastenje. Sveto obljubim, da trudil se bom, ako Bog da, tudi zanaprej po svoji slabi moči za ljudsko omiko, da se v njih vnema iskrena, čedalje večja ljubezen do domovine, vdanosti in zvestobe do Njih c. kr. apostoljskega veličanstva našega presvetlega cesarja in do Njih preslavne rodovine, in tako si bodem prizadeval Jim skazovati svojo iskreno hvaležnost. . . . Presveti, vsegamogočni Bog! od katerega vse dobro izhaja, v ponižnosti svojega serca te prosim: Ohrani nam milostljivo Njih veličanstvo, našega presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I, Njih milost našega prečastitljivega škofa Jerneja, vso duhovsko in deželsko gosposko in vse šolske prijatle. K tebi povzdignem svoj glas, usliši ga, o Gospod: Blagoslovi našega presvetlega cesarja, Frančiška Jožefa! da bi živeli še dolgo in dolgo! Živio! Živio! Živio!“

Germelo in vse donelo je slovesno „živio“. Pri tej priči so zapeli pevci cesarsko pesem, in ko so perve verstice odpeli, so jo godci še le zagodli in tako so se verstli do konca pesmi. Zvunaj so pa pokali možnarji, da je vse veselo poskakovalo. Ko je bila pesem dokončana, so se ponavljali serčno-veseli slovesni „živio“ presvetlemu cesarju, premilostivemu škofu ino vsim drugim, ki so kaj pripomogli k ti pohvali in poslavitvi, tako da se je razlegalo od kraja do kraja. Pri veselem pogostovanju so se glasile zdravice tistim, kakor poprej slavo-klici, godba, streljanje in slovenske pesmi so jih spremljale, — vse je bilo veselo.

Vi za šolo res ste ves vnét,
Bog Vas živi mnogo, mnogo lét!
Vi za cerkev tudi ste goreč,
Bog nebeški raj Vam daj doseč!

Iz Maribora. / Danes kaj veselega, kar se malo kdaj iz takraj-litavskega v denešnjih časih čuje. Opravljajo se tukaj letos posebno slovesno Šmarnice v čast Kraljici nebes in zemlje. Poskerbeli so milost. knezoškof tujega pridigarja, o. Brinza iz reda Jezusovega, ki ima vsak večer ob 7 govor, za katerim sledijo lavret. litanije z blagoslovom. Govornik je svoje tvarine tako razdelil, da vsak dan vzame v pojasnjenje kake resnice posebno cvetlico mesca rožnika; iz teh bode konec mesca lep venec deviški Materi Kristusovi v dar poklonjen. Bog daj, da bi vsaka cvetlica v sercu poslušavcev, katerih je vsak večer prav lepo število v cerkvi, podobno cvetlico kristjanskih krepost zaplodila. Ker č. g. govornik po dokončanem govoru dotično cvetlico,

od katere je stvar posneta, na stranski altar v razgled postavi, bodo poslušavci ob enem tudi marsiktero cvetlico spoznali, za katero jih mnogo do zdaj še morebiti vedelo ni.

Tudi naš mil. knezoškof se odpravljajo na svečanost mesca junija v Rim.

Od sv. Petra poleg Maribora, 3. majnika. (Slovesno prvo sv. obhajilo). „Pustite male k meni priti, — zakaj njih je nebeško kraljestvo“ (Mat. 19, 14.); tako — se nam je zdelo, — je zopet govoril mili Jezus otrokom, ki so belo nedeljo t. l. tukaj svoje prvo sv. obhajilo slovesno obhajali. 65 jih je bilo. Ker vsako imenitno delo potrebuje dostojne priprave, se vé, da smo tudi otroke k temu najimenitnejšemu opravilu več časa pripravljali. Skoz več kakor osem tednov imeli so po četrtek v šoli še poseben nauk. Posebno hrepenenje in veselje, ki se je videlo na otrocih, od kar smo jih bili odbrali in odločili za sv. obhajilo, nam je bilo veselo znamenje, da se zavejo imenitnosti sv. opravila. Že teden poprej smo očitno v cerkvi naznanili, da bodo otroci imeli prvo sv. obhajilo, ter smo zlasti starše posebno povabili. Zato in ker že veliko let enake slovesnosti tu ni bilo, se je prav obilo ljudi vdeležilo. V soboto, predvečer, opravili so otroci sv. spoved. V nedeljo potem, ko so bili že zbrani o pravem času v šoli, smo šli v procesii z zastavami po nje v šolo, in smo jih peljali v procesii v cerkev k sv. maši, ki je bila med rano in pozno službo Božjo. Milo so med tem zvonovi peli, kakor bi angelji iz nebes svoj glas slišati dali. Ginljivo bilo je videti otroke — čiste dušice — praznično oblečene (deklice v belem oblačilu in ovenčane) s svečami v rokah iti pred nami, kakor neveste, ki grejo naproti Jezusu, svojemu ženinu. Pred sv. mašo so bili kratko opominjani, da zdaj je prišel tisti čas, tisti dan, katerega so se tako veselili, tako lepo se nanj pripravljali, ko bodo prvokrat obhajali; mili Jezus bo prišel in si v njih stanovanje izvolil; svete maša se bo za nje darovala; — naj tedaj svoje molitve zedinijo v ta namen itd.

Pri sv. maši, ki je bila sicer asistirana pa tiha, so molili vsi po cerkvi glasno sv. rožni venec, ter „sveti“ vmes popevali do povzdigovanja. Po povzdigovanju bila je pred altarjem ponovljena kerstna obljuba, in ravno pred sv. obhajilom se je obudilo obžalovanje ali grevenga, hrepenenje po Jezusu itd. Zdaj je pa prišel najsvetejši trenutek. Še kratki opomin: „Pridi toraj o Jezus, — pridi naš Odrašenik! ki si rekel: pustite male k meni priti, — glej, naše serca te želijo, po tebi le edino hrepenijo“ itd. — in pristopili so k mizi Božji z gorečimi svečami v rokah. Milo so se orgle oglasile in nalašč za sv. obhajilo namenjena pesem je na koru donela med tem, ko so otroci iz rok mašnikovih ljubega Jezusa prejemali. Posebna tihota nastala je po cerkvi in nekako resno, pa tudi veselo zdelo se nam je obliče otrok o tem najimenitnejšem opravilu. Zabliskale so se solzice v očeh marsikterega izmed nazočih! Po sv. obhajilu, ko so bili darovali otroci svoje svečice, molili so vsi skupaj primerne, kratke, zahvalne molitvice, in slednjič zapeli smo „Te Deum“ ob koncu sv. maše. Celo slovesnost sklenil je serčen nagovor z prižnice otrokom in staršem v primeren poduk! — Zagotovim vas, častiti bravci „Zgod. Danice“, da ni lepšega dneva za faro, ni ime nitnejše dôbe za človeka, pa tudi ni bolj serčnega veselja za duhovnika, kakor je obhajanje prvega sv. obhajila dobrih otrok, ako se slovesno napravi. Naša misel toraj je, ako ne vsako leto, naj se saj vsako drugo ali tretje leto v vsaki fari slovesno napravi prvo sv. obhajilo otrok. Bolj dolgo ko katehet svoje učence

opazuje, laglje mu bo za to pripravljene, sposobne odbrati. Velik pa je dobiček in vpljiv v duhovno življenje, da že otrok po vrednosti dobi visoko misel o ss. zakramentih, posebno pa o naj svetjšem. Le na trdni močni podlagi bo hiša trdno stala; nasproti pa, ako se drevesu korenina spodseka, bo kmalo se posušilo. Bolj ko si nesrečno mavtarstvo prizadeva sv. vero zatreči, bolj ko se trudi na vse kraje krive nauke širjati, mladino okužiti, cerkvo iz šole pregnati in ji vzeti ves vpljiv, — serčniši bodimo v nasprotnem prizadevanji, da že zgodaj mladino pridobimo in tako že v mladem seru zasadiamo dobro seme in položimo trdno podstavo, kakor podlago resnično pobožnega keršanskega življenja! — Dobili so še vsak izmed prvokrat obhajanih lepo podobico *): „Spomin na prvo sv. obhajilo“ in majhen rožni venček v češenje neomadeževanega spočetja D. M.!

Iz Tersta. Mil. škof so 29. mal. travna posvetili novi altar v cerkvi Marije Device Pomočnice v Terstu. — Birmali bodo Nj. milost v naslednjem redu: Mesca majnika: 19. dan v Tomajski farni cerkvi, ravno tam tudi otroke bližnjih kaplanij; 20. v Avberu; 21. v Sežani; 22. v Poviru (tudi za Štorje in Divačo); 23. v Bazovici (tudi za Lipico, št. Kocijan, Lokvo, Drago in Gročano). Mesca junija 2. v Piranu (tudi za Salvore); 3. v Bujah (tudi za vse zadevne kaplanije); 4. v Umagi (tudi za št. Lorenc in Petrovje); 5. v Novigradu; 6. v Černem verhu (tudi za Materado in Novo vas.) (Šk. l.)

V Rimu, 29. aprila 1867. J. Š. — Pet mescev je že, kar nas je francoska posadka zapustila, — in še vselej niso Rimljani že tolikokrat prerokovanega in od vseh sovražnikov naše sv. cerkve tako težko pričakovane punta napravili; — temveč Rimljani so ravno tekočega mesca zopet večkrat in pred celim svetom pokazali, da jih tudi v prihodnjic ni volja kaj takega početi, — ampak da hočejo tudi zanaprej še pod očetovsko vladno Pija IX in njihovih naslednikov živeti. — Dvanajstega aprila leta 1850 so se bili Pij IX v Rim nazaj povernili iz Gaete, kamor so bili 24. novembra 1848 pred puntarji pobegnili, in čudno, — ravno 12. aprila leta 1855 so bili pri sv. Neži zunaj mesta z dvorane zgornjega visokega nadstropja s kardinali in škofi vred, ki so jih spremljali, v spodnje prostore padli, ker se je bil strop utergal, ne da bi se bili oni ali pa drugi gospodi le koliko kaj poškodvali. Toda dve pomenljivi dogodbi ste Rimljanom priložnost dale, da so dvanajstega aprila t. l. svojemu vladarju Piju IX na čast slovesnost napravili, s katero se enaka po drugih mestih meriti ne more. — Piju IX na čast je bilo celo mesto razsvetljeno. Pa ne smé se misliti, da bi se bile morebiti samo le po oknih lučice razstavile, ampak še posebej je bilo trideset raznih trgov umetno, okusno okinčanih in sicer z lučicami, cveticami, transparenti, podobami, in še celó s celimi razglednimi stavbami. — Kako sijajno in nekako čisto posebno da je toto razsvetljevanje bilo, se ne da popisati in ne vpodobiti, — to mora se osebno videti. Neki uradni dopisnik „Dunajčanke“ in drugih listov, ki je v Rim prišel, mi je rekel, da je že sicer razne velika mesta in pri raznih slovesnih priložnostih razsvetljene videl, — pa tako sijajno tako okusno, tako skoz in skoz umetno in velikansko, še nobenega ne, kakor je Rim pri tej priložnosti. Mesec dni so se za toto razsvetljevanje, ki je, kakor se govori, milijon goldinarjev stalo, priprave delale, — in vsakemu Rimcu si lahko že na licu bral, da je tudi on

svoj del v ta namen že oddal. Če si pa v kako kavarano, prodajavnico ali brivnico itd. prišel, si povsod skoz celi mesec dni slišal govoriti, kako sijajno da bo razsvetljevanje itd., — in da bi le dež ga ne motil. Celo dijaki niso hotli zadnji biti; tudi oni so med seboj denarje zbrali in resnično združeni z drugimi rimskimi mladenči toliko spravili, da so bili kos enega naj večjih rimskih trgov „Piazza Navona“ in še druga dva terga okinčati in razsvetliti.

Tudi letos so se bili sv. Oče popoldne 12. aprila peljali k sv. Neži zunaj mesta, in pripeljali so se bili domú še le proti osmém zvečer, ko je bilo mesto že razsvetljeno. Peljali so se čez bolj poglavitne terge in ulice prav počasno proti Vatikanu, in so tu pa tam celó postati zapovedali, kjer jih je kaka reč posebno zanimivala. Z gosp. oficielnim dopisnikom Dunajčanke, ki dela tudi za katoliške časnike in mi je bil za ta večer posebno priporočen, sem bil jaz proti osmém pri Panteonu, ker sem bil zvedel, da bo tam več kot 150 dijakov in družih gospodičev pelo posebno himno ob osmih, ki jo bode spremljala žandarska izverstna banda. Na tergu pred Panteonom je bilo ljudstva vse natlačeno. Proti osmém začnejo žandarji čez terg od ulice do ulice prostor delati, pa nijeden ni vedel zakaj: kar naenkrat zagledamo znani papežev voz med seboj, in celo njihovo spremstvo ... „Santo Padre! Santo Padre,“ to se pravi: „sv. Oče! sv. Oče!“ gre od ust do ust, — pevci začnejo peti, godci igrati, ljudstvo pa na vso moč klicati: „Evviva Pio IX — Papa Rè!“ tako da od pesni nič ni bilo slišati, dokler ljudstvo ni potihnilo. Ko je bila pesem izpeta, se je bil pa že tako krasno razsvetljeni Panteon še bengalično čaravno razsvetil, in ko se je začel papežev voz počasi naprej pomikati, so bili zopet sv. Oče navdušeno pozdravljani.

Častitljive obrede velikega tedna so sv. Oče sami opravljali in sicer s tako spodbudljivo, odkritoserčno pobožnostjo, ki se mora vsakemu prikupiti, kdor še nima spridenega serca. Veliki četrtek in pa velikonočno nedeljo so sv. Oče, kakor druge leta, „urbi et orbi“ — mestu in vesoljnemu svetu z visokega nadstropja šent-peterske cerkve sv. blagoslov slovesno dali. — Ko sem velikonočno nedeljo iz šent-peterske cerkve stopil, sem še le čutil, kako dobro je to, da je šent-peterski terg tako velik, da bi marsiktero mestice na njem prostor imelo, — kajti drugega ni bilo videti, kakor glavo pri glavi. Tukajšnji časniki pravijo, da je bilo samo le ptuje gospode, kakor policija vé povedati, 30 tisuč ta dan v Rimu pričujoče; tim se pa še mora saj ravno toliko, če ne več, kmečkega ljudstva prišteti, ki velikonočno nedeljo v mesto pride ali pa se pripelja. — Časniki terdijo, da je bilo 200 tisuč ljudi, in 3000 vozov ali kočij pričujočih. — Vse je na nadstropnico (lodžijo) oči vpéralo. Čez nekoliko časa se prikažejo sv. Oče, spremljani od nekoliko kardinalov in tudi škotov od vzhoda. Naenkrat postane velika tihota, sv. Oče pa povzdignejo svoj mili glas ter s krepkimi, še čez terg do bližnjih ulic segajočimi besedami molijo dotične molitve, nazadnje vstanejo, povzdignejo roke proti nebesom, in nas blagoslovijo. Ko je bilo to dopolnjeno, je zopet začelo ljudstvo klicati: Evviva Pio — Papa-Rè! in z belimi rutami mahljati, da je skorej ušesa glušilo. Sv. Oče po blagoslovu niso ročno nadstropnice zapustili, ampak so se še nekoliko časa nad ljudstvom razgledovali; — to pa je Rimce tako razveselilo, da navdušenega pozdravljanja ni bilo tako dolgo konca, dokler so sv. Očeta videli. Da so med vsem tem tudi z bližnje Angelope terdnjave kanoni germeli, in vojaki pozdravljali (presentirali), se samo razume. — Kaj bi bil Rim brez papeža, — ali pa s papežem — pa pod oblastjo kacega posvetnega kralja? Vse tote posebne slovesnosti bi ne

*) C. et. N. Benziger in Einsiedeln, — dobijo se v Ljubljani pri g. Gerber-ju in veljá stotina koloriranih 4 gld. 70 kr. Tudi pri g. Blazniku se dobivajo bronsirane podobice za spoved, sv. birmo in 1. sv. obhajilo.

bile tako sijajne. Jaz mislim, da ni na svetu vladarja, ki bi ga ljudstvo tako ljubilo, kakor Rimljani svojega Pija IX. Ko so se bili sv. Oče na praznik Marijnega oznanovanja pripeljali k Materi Božji „sopra Minerva“, so bili tudi tako navdušeno sprejeti, da se ne dá popisati. Papežev voz je bil čisto skorej zasut z naj zlahtnišimi cveticami, ktere je naj imenitnejša gospoda z oken na njih trosila. Na velikonočno nedeljo — večer pa je bila šent-peterska cerkev s kuplo vred razsvetljena. Pa že ročno drugi dan je mesto sv. Očetu povernilo to veselje, ki so mu ga bili napravili; kajti drugi dan je pa mesto napravilo „girandolo“ (džirandolo) ali umetalni ogenj na Pinčiju. — Pri tej priložnosti se je gospod Vespignani skazal raketarja, kteremu ga ni para. Zdaj se je začel dim pa ogenj iz Pinčija vzdigovati, kakor da bi ognjena gora plula; zdaj je bilo slišati, kakor da bi se vojska bila, in kakor da bi tisuč in tisuč pušk pa kanonov pokalo. Zopet se je na sto raketov naenkrat vzdignilo, ki so se potem visoko po zraku lovili kakor peklenski duhovi na neki sliki itd. — Velikonočni torek je 600 gospodov iz vseh delov sveta sv. Očetu adresno izročilo, v kateri v imenu vseh pravih katoličanov protestirajo zoper krivice, ki se apostolskemu sedežu godijo. Tudi jaz sem bil kakor Slovenec povabljen se podpisati in se deputaciji pridružiti. Duhovnikov je bilo pa z vsemi le deset pričujočih, kar se mi prav zdi, kajti ravno posvetni katoličani naj pokažejo, da so z nami ravno tistih misli. — Ginjeni so sv. Oče na besede našega govornika odgovorili, in so na zadnje rekli, da iz globočine svojega serca blagoslovijo nas, vse naše prijatelje in znance, in so nam naznanili, da jim vedno bolj tolažljive novice iz vseh delov sveta dohajajo, ki jim spričujejo, da se katoličani čedalje bolj zavedajo in iz spanja dramijo.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Francoz in Prus z orožjem rožljata, pa tiho, da bi eden drugega ne slišal; vse napoveduje vojsko, če tudi se v Londonu za mir pogojajo. Misli se, da Rusija in Prusija med seboj, pa zopet Francija in Avstrija med seboj se zedinjajo, tako ko bi Avstrijan n. pr. zoper Prusa kaj počel, da bi ga Rus krotil. Na dvalizem so jele hude bombe biti; že natolcevaljo dunajski listi, da bi ga državni zbor utegnil na plot pritisniti. Vendar pa mu je v Zagrebu neka zarija zasijala, ko je neki Štrosmajer dobil povelje v Zagreb ne se vračati, in ker je ban z Dunaja opomnjen, da naj uradniki glasujejo za zvezo z Madjari. — Lah! so obleko neveste Kristusove judom zastavili; 300 milijonov bode neki Rotšild posodil italijanski vladi za cerkvene dobra in premoženje. Da si bodo s tem pomagali le judje, ne pa laška vlada, je gotovo. — Zopet se lagoj sliši, da ima konkordat priti pred sodnji stol državnega zbora. ... Znani liberalci in mnogi vstavoljubi za svojo mavho, se vé, bi radi Avstrijo z Rimom v razkolništvo ali šizmo spravili, in ljubši bi jim bilo, ako bi bil kak „rabi“ duhovni poglavar katoličanom, kakor da je pohlevni Pij IX. — Na Jutrovem še zmiraj vrè, in utegne skipeti, ako na večeru vojska zrogovili. Na Kandii so pretekli mesec greki turke večkrat otepli. Zdaj je prejel Omer-paša z mnogimi evropejskimi častniki povelje, in kmali se mora pokazati, kaj bo. — V Rimu se pridno pripravlja za preslavno osemnajststoletnico, na katero ima vesoljni katoliški svet oči obrnjene. Na Dunaju je „predstvo katoliških družb“ razpisalo skupno popotvanje v Rim, h kteremu more pristopiti vsak pošteni možki, ako vloži 30

napoleonov ali 600 frankov do 1. rožnika. (Napis: Kanzlei der Generalconferenz, Sonnenfelsgasse Nr. 7, 1. Stock.) Oglaševanje je do 25. t. m. Odhod iz Tersta je 11. rožnika čez Benedke, Padvo, Bolonijo, Florencijo, Perudžo, Asiz; 18. pridejo v Rim in se ondi mudé do 1. mal. serp.; nazaj je osnovana pot čez Loreto, Jakin. (Volskfrd.) — Na Dunaju se pripravljajo na državni zbor. Med 35 možmi, ki jih je bil Beust v posvet za ta namen sklical, je bil tudi dr. Klun.

Iz Ljubljane. Pri gosp. trgovcu Maček-u na velikem tergu ste izpostavljeni dve podobi, ki našemu domačemu polku čast delate, spominjajoči na slavno zmago pri Kustoci. Ena kaže klečeče vojenstvo, ravno ko mu vojaški duhoven iz naše škofije, prečast. g. Nik. Zic, odvezo daje; druga pa napad na vas Oliosi. Posneti ste z oljnatih izvirov, ki ju je dal sam polkovnik gr. Atems napraviti po bojišnem slikarji Richterji na Dunaju. Ako bi kdo ta spominka želel, je g. Maček pripravljen mu ju preskerbeti.

Rokodelska ljubljanska družba je imela včeraj-večer letni shod. Stan društva, gospodarstvo s prihodki itd., se je obravnavalo. — Po vsih ljublj. cerkvah se Šmarnice obhajajo vpričo veliko ljudstva.

— Več horvaških zbornikov se je poslanstvu odpovedalo, ker je ban uradnikom napovedal, da morajo glasovati za zedinjenje z Ogrji. Telegraf v „Zukunft“. (Ta dunajski dnevnik za slovanske koristi stane 4 gold. za ¼ leta, od 16 majnika do konca rožn. pa 2 gold.)

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Jan. Kramar pride z Grada v Gorje za duh. pom.; g. Al. Rožič s Poljān v Grad. Umerl je gosp. Mat. Demšar, duh. teržaške škofije. R. I. P.!

V lavantinski škofii. Preč. g. korar Fr. Zorčič so izvoljeni za stolnega dekana; g. Jan. Pribovšič je postavljen za vojnega duhovnika pri domačem polku. — (Zakasnj. po naklj.): Č. v. g. Jak. Meško, dekan v Marenbergu, je postal župnik pri sv. Lorencu pri Ptuj; provizor v Marenbergu je g. Val. Želič. Prestavljena sta gg. Jak. Pečnik v gorji Grad; Ant. Stainko v Rogatec.

V teržaški škofii (po šk. l. m. apr.). Naslednji č. gg. so prestavljeni: Jož. Vode iz Pregarij v Boljunc; Fr. Teran iz Starade v Pregarije; A. Martinčič z Brezovice v Starado; Ant. Koželj iz Mun na Brezovico; Fr. Hrovat z Veprinca v Mune; J. Cavalli z Opertega v Zaveršje; Luka Možina z Grimalde v Kastvo, Mat. Kambič v Grimaldo; And. Pahor v Grizinjano; Fr. Pezulič z Grizinjane v Antinjano. Umerl je 20. mal. trav. g. Dom. Glavanič, beneficijat. R. J. P.!

Dobrotni darovi.

Za pogorelce v Kranjski gori. G. Šim. Robič 5 gold. — Za pogorelce v Stražišu. G. Jak. Košir 7 gold. 89 kr. Za afrik. misijon. G. J. Košir 4 gold. 69 kr. Za kristjane na Turškem. Poslaneh 10 gold. sr. Za Božji grob v Jeruzalemu. G. J. Košir 5 gold. 32 kr. Za Mariino družbo. G. J. Košir 12 gold. Za bratovščino sv. R. Telesa. G. J. Košir 7 gold. 10 kr. (Darovi sv. Očeta prihodnjič.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. — c pri sv. P.: Serčna hvala! Drugo drugi pot. — G. K.: Bog plati! — G. Drag. P—a: Po vprašanji, pozvedbi in posvetovanji na zadevnem mestu naslednje naznanilo in drugo potrebno. — G. J. K—n.: Preserčno drag spomin na blage serca in lepe čase se bode dobro shranil. — G. — l— v M.: Vse preveč truda in skerbí, pa še nekaj družega... Hvala! — G. Radosl.: Tako je prav! Tudi „Igra“ pride kmali na versto. — G. J. F—l.: Zgodilo se bode. —